

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvemši nedelj in praznikov.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti: Din 20.—, inozemstvo Din 30.—

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO:
SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 13.
TELEFON ŠTRV. 552.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.

Račun pri poštnem čeku, uradu štev. 13.633.

Dr. Korošec ali dr. Benkovič.

Niti najmanj ne dvomimo, da 99% vseh pristašev SLS nima nobenega veselja ogrevati se za tujo Trboveljsko premogokopno družbo. Prav tako pa smo globoko prepričani, da se 99% pristašev SLS začudeno vprašuje, zakaj časopisje SLS tako vneto molči o Trboveljski premogokopni družbi, zakaj niti en list SLS ne podpre »Narodnega Dnevnika« v njegovem boju proti postopanju Trboveljske premogokopne družbe.

Prepričani pa smo tudi, da je v stvari Trboveljske družbe tudi velik del vodstva SLS na naši strani, zlasti še, ko ti gospodje čisto dobro vedo, kako plačuje Trboveljska premogokopna družba trud svojih delavcev.

In prepričani smo tudi končno o tem, da šef Slovenske ljudske stranke, dr. Korošec, nima prav nobenih posebnih simpatij za Trboveljsko premogokopno družbo, še manj pa, da bi dovolil, da bi časopisje SLS zaradi tuje Trboveljske premogokopne družbe zastopalo slovenske interese. Preveč je znan slovenski patriotizem dr. Korošca, da ne bi bili vsi o tem prepričani.

Kljub vsemu temu pa vidimo, da časopisje SLS dosledno čiti z molkom Trboveljsko premogokopno družbo in da je ta za slovenske naravnost sakrosanktna. Kako to? Kje je temu vzrok?

Ljudski glas pravi, da je to zasluga dr. Benkoviča, ki vedno z uspehom intervenira, če obstoji nevarnost, da bi se v časopisih SLS pojavila kaka za Trboveljsko premogokopno družbo neprijetna notica. Mi, ki ne damo toliko na ljudski glas, ko pa na gotova dejstva, vemo, da je ljudski glas popolnoma resničen in da se ima Trboveljska premogokopna družba v prvi vrsti zahvaliti dr. Benkoviču, če časopisje SLS molči na vsa naša odkritja.

SLS pravi o sebi, da je demokratična stranka, ki se brezpogojno klanja volji svojih pristašev. In vendar je 99% pristašev SLS manj veljavno, ko pa beseda dr. Benkoviča. Ali je dr. Benkovič mar vsemogočni šef v SLS?

Toda šef je dr. Korošec, ki je enako proti postopanju Trboveljske premogokopne družbe. In vendar obvelja tudi proti volji dr. Korošca volja dr. Benkoviča.

Vsi vemo, da je SLS najbolj disciplinirana stranka Slovenije in zato bi razumeli, da se tudi 99% pristašev SLS brezpogojno pokori volji svojega šefa. Toda kako naj razumemo, da se 99% pristašev in šef stranke pokore dr. Benkoviču, ki že leta dolgo ni v političnem boju SLS niti najmanj aktiven.

Jasno je, da ne more biti osebni vpliv dr. Benkoviča tako močan, da proti volji pristašev SLS in šefa stranke molči časopisje SLS o stvari, ki je za ves slovenski narod življenskega pomena. Morda naj morajo biti drugi vplivi in dr. Benkovič mora imeti v vodstvu stranke vplivne zaveznike, da je njegova beseda tako močna, pa čeprav že leta dolgo ni več politik.

Če so ti vplivi dobri, potem je SLS v lastnem interesu dolžna, da jih pred javnostjo pove. Če pa so slabi, potem je naravno, da jih bo zamoledala in prikrila. Časopisje SLS molči; ali so ti vplivi res tako slabi, da se jih ne sme povedati?

Vemo, da se dr. Korošec ne bavi z lokalno slovensko politiko. Toda kaj mu koristi vse delo v Beogradu, če pa postaja v Ljubljani odločilna politika dr. Benkoviča? In kaj naj reče javnost in pristaši SLS, če vidijo, da velja druga

Seja Narodne skupščine.

Beograd, 31. julija. Dopoldanska skupščinska seja se je pričela ob 11. Po običajnih formalnostih je govoril Juraj Demetrovič (SDS), ki je kritiziral finančno in gospodarsko politiko vlade. Govor ni bil zanimiv in je prišlo do čestih preprirov. Za njim je govoril še zemljoradniški poslanec Vujić, nakar je skupščina prešla h glasovanju o prvem oddelku dvanajstin. Se je bil z večino glasov sprejet. Seja je bila nato zaključena in se je popoldne nadaljevala.

GOVOR PAVLE RADIČA.

Beograd, 31. julija. Na popoldanski seji skupščine se je nadaljevala debata o dvanajstinah. Prvi je govoril demokrat Ljuba Ranković, ki je kritiziral delo vlade in njeno finančno politiko. Napadel je zlasti davčno politiko in navedel nekoliko primerov nepravilnega obdačenja. Vse to je posledica različnih davčnih sistemov v državi. Kritikoval je dalje posamezne postavke v dvanajstinah in izjavil v imenu demokratske stranke, da bo glasoval proti dvanajstinam.

Za njimi je govoril zemljoradnik Moskovljević, ki se je radoval nad vstopom HSS v vlado. Največ je govoril o amandmanu agrarne reforme. Škaberne (SLS) kritizira državno administracijo in finančno politiko. Zahteva, da se zaradi proga Rogatec—Krapina, izjavlja, da bo glasoval proti dvanajstinam.

Izvestitelj opozicije dr. Šečerov govori največ o amandmanu agrarne reforme. Za njim dobi besedo Aleksa Žujević, ki govori o politiki nove vlade. Narod pričakuje od sporazuma sreče. Amandmani so dobri, zlasti pa oni o agrarni reformi. To bo narodu zelo koristilo. Nihče med nami naj ne intrigira, marveč samo podpira novo vlado pri delu.

Po odmoru je govoril posl. Gligorije Božović (SDS). Pravi, da ni nikoli prišel v nasprotje s svojo vestjo. Prvič se je to zgodilo, ko je glasoval za prošle dvanajstine. Mi smo morali reševati posle radičevcev vseh 7 let. Nastane prepir med radičevci in samostojnimi demokrati. Dr. Pernar zavrača samostojne demokrate, češ, da je vsem znano, da je Stjepan Radić dobil šest mesecev zapora, ker ni dovolil razbijati srbskih trgovin. Za Božovićem je prečital tajnik skupščine Kobasica amandmane, ki so bili predloženi za drugi oddelek dvanajstin.

Nato je povzel besedo minister Pavle Radić, ki je obširno govoril o agrarni reformi. Na jesen bo predložen definitivni načrt agrarnega zakona. Sedaj je potrebno, da se zadovolji seljaštvo, ki je na tem zainteresirano. Nimamo tržišča, na katerem bi se mogle določiti cene zemlji. V gorskih krajih, kjer je prebivalstvo bolj gosto naseljeno, so cene zemlji daleko višje, nego v ravninah, ki so manj naseljene. Ne bomo dovolili prodaje brez pooblastila. Na podlagi tega bodo mogli agrarni interesi, ki imajo zakupno pravico posedovati zemljo, sporazumeti se z lastniki glede odkupnine, ne bodo pa v to primorani. Ob tej priliki je Pavle Radić ostro napadel samostojne demokrate in jim očital partizanstvo. Zaščiteni morajo biti oni, je nadaljeval govornik,

politika v Beogradu in druga v Ljubljani? Kako naj razume javnost, da ima SLS dva šefa?

Zato vprašamo javno: Kdo je šef SLS? Ali izvoljeni dr. Korošec ali neizvoljeni dr. Benkovič? Ali velja slov. politika dr. Korošca ali pa trboveljska politika dr. Korošec!

ki sami hočejo biti zaščiteni. Ali kar se tiče cen, to ni prepuščeno samovolji veleposestnikov, marveč bo cene določal sam minister agrarne reforme, v več slučajih tudi sporazumno z ministrskim svetom.

Jaz bom interese seljaških zemljoradnikov zastopal bolje, nego dr. Krizman. Nikdar ne bom izvrševal reforme na komunistični podlagi, kakor je to delal dr. Krizman. Zemlja je svetinja, katero mi spoštujemo v interesu onega, ki jo obdeluje, in ne v interesu onega, ki z njo agitira in napravlja strankarske transakcije. To se nanaša na čiste agrarne odnose, ki niso kmetski, kolonatski, čivčijski ali tem slični.

Kar se tiče obvez napram dobrovoljcem, se bodo vse izvršile. Zakon o agrarni reformi bo v tem vprašanju vseboval definitivne odredbe.

Gospoda samostojni demokrati, ki so imeli mnogo opraviti z bankami, hočejo tudi nam kaj takega imputirati. Dalje govori Pavle Radić o dalmatinskem agrarnem vprašanju in nadaljuje: Ker rednim potom nismo mogli donesti zakonske osnove o agraru, zato smo sedaj vnesli to v dvanajstine. To pa le za kratko dobo in predvsem zato, ker so seljaški zastopniki zahtevali, da se to vprašanje reši, da ne bi to preprečili novi ministri in jim nekega lepega dne odvzeli zemljo. Veleposestniki se bodo tudi morali poravnati s seljaki, ker se jim bo takoj prvi dan po donešenju zakona odvzela zemlja.

Opozicija s tem ni zadovoljna, ker je izgubila uspešno agitacijsko sredstvo. Upam, da bomo na jesen donesli definitivni zakon, ki bo to vprašanje reguliral.

Govor Pavla Radića je skupščina večkrat prekinila z aplavzom. Nato so prešli na glasovanje o poedinostih drugega oddelka in takoj nato tudi h glasovanju amandmanih. Drugi oddelek je bil sprejet z večino glasov. Nato so prešli na tretji oddelek in takoj nato tudi k glasovanju o dvanajstinah v celoti. V skupščini je bilo ta čas le malo število poslancev; tudi galerije so bile prazne. Skupaj je glasovalo 223 poslancev in sicer za dvanajstine 172, proti pa 51. Seja je bila nato zaključena.

PAŠIČ BO OKREVAL.

Beograd, 31. julija. Na včerajšnji popoldanski seji radikalnega kluba je predsednik Ljuba Živković prečital poslanecem brzojavko o zdravstvenem stanju g. Pašića. Vse je dobro. Absolutno sigurno je, da bo g. Pašić okreval.

SKUPNA SEJA RADIKALOV IN RADICEVCEV.

Beograd, 31. julija. Včeraj popoldne se je vršila skupna seja radikalov in radičevcev, na kateri so poslanci izmenjali misli o agrarnih odnosih. Govorila sta Vlada Andrić in Stanković o agrarnem vprašanju. Radičevci so izvajanja radikalnih govornikov sprejeli z odobravanjem na znanje.

RUSIJA PRIZNA CARŠKE DOLGOVE FRANCIJI.

Pariz, 31. julija. Vprašanje priznanja ruskih dolgov Franciji je prišlo do prekreta. Poslanik Krasin je v razgovoru, ki ga je imel te dni s predsednikom komisije za ruske stvari Dalbiesom stavil nove predloge. Na podlagi teh predlogov prizna sovjetska vlada predvojne dolgove Rusije Franciji in ne bo zahtevala novega posojila za obrestovanje.

Sklepi vlade.

TISKOVNI ZAKON BO V SOBOTO SPREJET IN STOPI TAKOJ V VELJAVO.

Beograd, 31. julija. Z včerajšnjim izglasovanjem dvanajstin je končan po vladni deklaraciji drugi važni akt radikalno-radičevske vlade. Skupščinske počitnice, ki nastopijo prihodnji teden, bosta uporabili obe vladni stranki za agitacijo med narodom, da ga seznani z novo situacijo.

Včeraj dopoldne in popoldne se je vršila seja ministrskega sveta, na kateri je vlada zavzela stališče, da se tiskovni zakon že sedaj vzame v definitivni pretres v zakonodajnem odboru in da se izglasuje še pred odhodom skupščine na počitnice. Tiskovni zakon pride na dnevni red v skupščini v soboto in bo po izglasovanju stopil takoj v veljavo. Na včerajšnjih sejah radikalnega in radičevskega kluba so bili poslanci obveščeni, da bo skupščina delala tudi po donešenih dvanajstinah in da bodo počitnice nastopile šele po izglasovanju tiskovnega zakona.

NOVI PODTAJNIKI IN POMOČNIKI.

Vlada ima rešiti še vprašanje državnih podtajnikov. Dr. Vasa Jovanović je odbil ponudeno mu podtajniško mesto v ministristvu šum in rud. Gotovo je, da bo Vlada Andrić (rad.) ostal na podtajniškem mestu v ministristvu agrarne reforme, dočim imena ostalih radikalov še niso znana. Od radičevcev bo imenovan za drž. podtajnika v ministristvu socialne politike dr. Basariček, za podtajnika v prosvetnem ministristvu pa dr. Pasarić.

Zelo važen je tudi vladni odlok, da se določijo tudi nekateri pomočniki. Tako bo za pomočnika ministra za nar. zdravje imenovan dr. Dušan Ivetić, za pomočnika v ministristvu agrarne reforme dr. Turković, direktor agrarne direkcije in za pomočnika ministra za šume in rube Kosorić. Vlada je razpravljala tudi o prevozu kosti vladike Njegoša. To vprašanje ima rešiti minister za vere.

PRIPRAVE OPOZICIONALNEGA BLOKA.

Opozicionalni blok pripravlja novo bazo za politično delo. Davidović je imel včeraj krajši sestanek z dr. Korošcem. Delo na skupnem političnem programu bloka bo trajalo dalj časa, tako da se pred jesenskim zasedanjem skupščine ne more pričakovati skupnega nastopa strank opozicionalnega bloka. Po nekkih verzijah bo blok v svojem političnem programu zahteval revizijo vidovdanske ustave. Dokler ne bo izdelan skupni program, bo blok ostal kot tehnična zajednica in se bo medsebojno podpiral.

•DAVEK NA ROČNO DELO ODPADE.

Beograd, 31. julija. Na včerajšnji popoldanski seji vlade je bil navzoč tudi poslanec HSS Trnjar, ki je zahteval in dosegel, da se davek na ročno delo iz dvanajstin izbriše.

PROTI NERESNICAM GRŠKEGA TISKA.

Beograd, 31. julija. Zunanji minister dr. Ninčić je dal včeraj zastopniku grškega lista »Elefteros Typos« izjavo, v kateri najodločneje obsoja pisanje grškega tiska o državi SHS in končno zavrača trditve o kakih naših vojnih pripravih.

STAVKA ANGLEŠKIH RUDARJEV JE PRIČELA.

Dunaj, 31. julija. Po brzojavnih vesteh iz Londona je na Angleškem sinoči izbruhnil štrajk rudarjev.

Prof. Šuklje in zveza Slovenije z morjem.

Z otvoritvijo liske železnice je postalo zopet aktualno vprašanje zveze Slovenije z morjem. Zaližbo pa se slovenska javnost važnosti tega vprašanja mnogo premalo zaveda. In vendar je jasno, da pride Slovenija do nujno potrebne zveze z morjem le tedaj, če bodo prav vse stranke in prav vsi listi neutrudni propagatorji zveze Slovenije z morjem in prepričali vso jugoslovensko javnost, da Slovenija od te svoje življenske zahteve ne more odstopiti pod nobenim pogojem.

Ni pa zadosti, da Slovenija zahteva zvezo z morjem, ona si mora biti tudi edina v tem, kje naj gre nova železniška proga, ki bo vezala Slovenijo z morjem. Vsaka neenotnost Slovencev v tem pogledu je nad vse škodljiva, ker more upropasti vse vprašanje. Nova železniška proga zahteva mnogo denarnih žrtv in brez vsakega dvoma je, da bo finančni minister z veseljem zagrabil neenotnost Slovencev v tem vprašanju za vzrok, da se to vprašanje odloži, dokler se Slovenci ne zedinijo, kje naj teče nova zveza Slovenije z morjem. Še manj dvomljivo pa je, da bo skupščinska večina z veseljem osvojila argument finančnega ministra, ker bo na ta način za zvezo Slovenije z morjem določen denar postal prost za druge proge, glede katerih interesi gotovo ne bodo tako needini, kakor pa se to dogaja v Sloveniji.

Če hočemo torej priti do zveze Slovenije z morjem, potem moramo skrbeti, da bo to vprašanje vedno aktualno, vedno na dnevnem redu in da postopamo v tem oziru vsi Slovenci popolnoma enotno in da ne poznamo prav nobenih ekstratur. Že samo najnavadnejše praktično stališče pa zahteva dalje, da se držimo tega, kar je že doseženo in da smo popolnoma realni ter da sicer lepimo, toda predragimi načrti, ne otežkočujemo boja.

Po hudih bojih je bilo doseženo, da je bila uzakonjena proga Kočevje—Stari trg—Vrbovsko z Blairrovim posojilom kot zveza Slovenije z morjem. Je to realen uspeh, ki ga noben resen politik ne bi smel nikdar izpustiti iz roke, zlasti še, ker ni nobenega jamstva, da bi se še enkrat ponudila tako ugodna politična konstelacija, da bi bilo mogoče v masi novih železniških načrtov doseči uzakonjenje nove variante.

To evidentno dejstvo pa je popolnoma prezrl prof. Šuklje, ki je objavil v »Slovenec« velik članek »O naših železnicah«. Kakor je na eni strani hvalevredno, da je prof. Šuklje opozoril slovensko javnost na nujno delo za doseženje zveze Slovenije z morjem, tako pa je izgrabil njegov opomin vso vrednost, ko predlaga, da se Slovenija že uzakonjene proge odreče ter prične znova boj za progo Kočevje—Brod—Moravice, ki ni uzakonjena in ki tudi nima izgledov, da bi doživela kdaj sankcije zakona. Če bi Slovenci sprejeli Šukljejev predlog, potem bi pomenilo to, da so se že doseženega uspeha odrekli, zato da morebiti enkrat le ujamejo goloba — ki pa je zelo vrabeu podoben — na strehi. S tem bi se izstavili Slovenci očitu nerensnosti, to pa zadostuje, da bi bila zveza Slovenije z morjem sploh pokopana.

Ze iz tega čisto politično-tehničnega stališča moramo nastop prof. Šukljeja odločno zavrniti, ker vnaša samo neenotnost v slovenske vrste ter daje finančnemu ministru argument za odložitev in v tem za odklonitev naše zahteve.

Ze samo ta vzrok je dovolj močan, da moramo brezpozorno nastopiti proti vsaki propagandi takozvane Musilove proge in da moramo označiti vsakogar, ki nastopa proti uzakonjeni Klodičevi prog, kot moža, ki škoduje uresničenju zveze Slovenije z morjem.

Toda tudi iz čisto stvarnih vzrokov moramo odkloniti argumentacijo prof. Šukljeja za Musilovo progo, ker je ta argumentacija napačna, zastarela in sloni deloma na čisto netočnih podatkih.

Predno pa preidemo v kritiko argumentov prof. Šukljeja, pa kratko pripombo z ozirom na Šukljejevo klasifikacijo slovenskih inženirjev.

Po mnenju prof. Šukljeja je dr. tehnike Musil eden najboljših tehnikov, kar jih premore Evropa, kar da se vidi že iz tega, da je stavbeni ravnatelj dunajskega velemera (1). Inž. Klodič je po mnenju prof. Šukljeja že samo najboljši slovenski železniški inženir, dočim se mora zadovoljiti inž. Kavčič z oceno »odlični slovenski železniški inženir«. S čim so zaslužni slovenski inženirji zaslužili to degradacijo napram tujcu, res ne vemo. Toda čudimo se dunajski mestni občini, da nastavi za ravnatelja mestnega stavbenega urada inženirja, ki je kapaciteta za železnice, še bolj se pa čudimo inž. Musilu samemu, da kot najboljši evropski

železniški inženir zgublja čas pri načrtih na dunajski cestni železnici, pri kateri edino bi mogel razviti v polni meri svoje zmožnosti. Ne pretiravati, bi si smel g. Šuklje brez vsega napisati kot uvodni motiv za svoj članek.

Sicer pa glede inženirjev še sledeče: Za nas ni nobenega dvoma, da bo slovenski inženir čisto gotovo bolj dobro svetloval slovenskemu narodu, katere proga je zanj kot zveza Slovenije z morjem najboljša, kakor pa še tako zmožen tuji inženir. Ker slovenski inženir je s srcem pri stvari, tuji pa dela le po naročilu in naj bo prof. Šuklje prepričan, da je inž. Musilu čisto vseeno, če izvršuje po naročilu načrte za progo Kočevje—Vrbovsko ali pa Kočevje—Moravice. In dejstvo, da so se zjedini trije slov. inženirji (Klodič, Kavčič, Hrovat), katerim tudi prof. Šuklje ne more odreči najodličnejše kvalifikacije, pove za slovensko javnost tudi dovolj.

Pa tudi stvarni argumenti prof. Šukljeja ne drže.

Obrnil smo se na inž. Klodiča, ki ni samo najodličnejši slovenski inženir, temveč tudi jugoslovenski in ki si je z delom pridobil tudi že v Avstriji vsaj tak renome, kakor ga ima inž. Musil, da nam poda svoje strokovnjško mnenje glede argumentov prof. Šukljeja za Musilovo progo. Inž. Klodič je ljubizno ustreget naš proročni ter nam podal sledečo izjavo:

»Zdi se, da hoče g. Franjo Šuklje otvoriti novo kampanjo v zadevi trase za železniško zvezo Slovenije z morjem. Dobro. Vedno sem pripravljen s stvarnimi argumenti bojevati se za dobro stvar.

Ne samo dr. Musil je izdelal podrobni projekt, ampak tudi direkcija za zgradbo novih železnic v Beogradu je dala izstricati vse v poštevi prihajajoče variante v letih 1923 in 1924. Ali je to g. Šukljetu neznano ali pa je na to pozabil? Moram povedati, da sem bil pri tem trasiranju službeno udeležen in da poznam temeljito vse projekte. Na podlagi teh dejstev morem gospodu Šukljetu dokazati, da Musilova trasa ni za 30 km krajša od Klodičeve, ampak le za 12 km. Ali moram povedati g. Šukljetu še nekaj, kar je sicer res že itak znano: da namreč imenovana direkcija ni sprejela njegove teorije o primernosti in modernosti uspona 25‰! Predpisala je na varianti Kočevje—Brod Moravice, torej na Musilovi prog, proti morju 16‰ in to čisto po pravici, ker odgovarja to usponu na obstoječi prog Ogulin—Sušak v smeri na morje. G. Šuklje zamoli, da ima ta železnica le v manj važni smeri v zaledju uspon 25‰. Uspon pri Semiču nas nič ne briga, ker Semič ne leži na poti Ljubljana—Kočevje. Razen tega se tudi ta semiški uspon od 23‰ ne nahaja v važnejši smeri proti morju, ampak v smeri proti Ljubljani.

S tem, da je direkcija določila proti morju uspon 16 namesto 25‰, je Musilovo delo postalo makulatura. Moralo se je del Brod na Kupi—Brod Moravice na novo trasirati, kar se je tudi zgodilo. S tem pa je Musilova varianta podaljšana za nekaj kilometrov, tako da je padla razlika v daljavi Ljubljana—Sušak na bori 7 km v prid Musilove proge, pri celokupni daljavi od 203 km proti 210 km preko Vrbovskega. Da iznaša razlika obeh variant 30 km je torej velika nerensnica. Dokazati pa morem nasprotno, da meri dolžina novogradnje Kočevje—Brod Moravice po novem projektu 50 km, dolžina Kočevje—Vrbovsko pa le 44 km!

V nadaljnjo razpravo v tej zadevi se tukaj ne spuščam. Kar je bilo potrebno, rekel sem v svoji brošuri: »Izlaz Slovenije na more i pitanje luke na Kvarneru«, septembra meseca lanskega leta. Pozivam g. Šukljeja javno, naj ovrže strogo stvarno, kar pravim v brošuri in to ne samo v tehničnem in prometnem, ampak tudi kar pravim v komercialnem, finančnem, gospodarskem in vojaškem oziru! Do danes čakam zastop na stvarne protipargumente. Je pač težko najti jih! Zadeva je danes tako temeljito proučena in dozorila, da se čudim, da se poslužuje, kakor sem tukaj na kratko dokazal, g. Šuklje v boju, od njega na novo začetem, zopet tistih meni zelo nesimpatičnih metod, ki se jih je posluževal dober del pristašev zveze na Brod Moravice v že davno minulih letih 1920—1922. G. Šuklje mora vpoštevati novejšo in današnjo stanje zadeve, ako hoče, da se vzame njegovo stališče za resno.

Kar se tiče pa njegovega slovenskega železniškega programa, ni najmanjšega izgleda, da se v tem obsegu kdaj uresniči. Zato predlagam v moji brošuri takorekó neki koncentrirani program s kolikor mogoče kratko novogradbo tako, da bomo imeli kolikor mogoče veliko korist, in to ne samo posamezni kraji, ampak vsa Slovenija.

Stjepan Radić kot jetnik.

Iz Zagreba poročajo: Sotrudnik nekega zagrebskega lista je imel z Radićevim bivšim preiskovalnim sodnikom interview. V interviewu je povedal preiskovalni sodnik glede najpopularnejše osebe našega sodobnega političnega življenja sledeče zanimivosti:

Stefana Radića pred preiskavo osebno sploh nisem poznal. Prvo, kar je vzbudilo mojo pozornost, je bil njegov fenomenalni spomin. Pomislite: Morali smo preiskati vse njegovo politično delovanje od leta 1921 dalje in kljub temu je bil v stanju odgovoriti brez vsakega pripomočka natančno na vsako vprašanje. Kakor znano, je imel Radić v zadnjih petih letih na Hrvaškem na stotine shodov, od katerih je, vozeč se z avtomobilom, absolviral mnogokrat po tri v enem dnevu, kljub temu pa se spominja še danes natančno datuma vsakega od teh shodov in vsebine svojih govorov. Če sem ga vprašal za kak članek, ki je izšel pred leti v »Domu«, ga je takoj lahko citiral. Na tako dober spomin v življenju še nisem naletel. Tak spomin je imel nemški filozof Leibnitz, ki je bil v sta-

nu citirati celo knjigo, če jo je prečital samo enkrat.

Radić ima zelo srečen temperament. Vedno je dobro razpoložen in udovoljil napram vsakomur. Toda bil je včasih tudi žalosten. To je bilo takrat, kadar so mu poročali prijatelji o nasiljih proti ljudstvu. V takih slučajih je postal bled kakor stena, povsili je glav in njegovega dobrega razpoloženja je bilo za tisti dan konec. Zdelo se je, kakor da čuti trpljenje svojih pristašev na lastni osebi fizično. Posebno se je veselil obiskov. Njegova stalna obiskovalca sta bila dva unuka, šestletna Mira, hčerka gospe Košutić in štiri letni Božo, sin gospe Vandeker. Kakor vsak intelektualno visoko stoječ človek, je tudi Radić velik prijatelj otrok. Posebno plavalasa modrooka Mira je umela zabavati svojega starega očeta, in to so bili najsrečnejši momenti v njegovi prekrni situaciji. Večkrat smo se morali smejati, ko mu je zatrjevala mala Mira: »Bom že rekla policijskemu stražniku, da naj te izpusti!«

Šest mesecev je bil v preiskovalnem za-

poru. Bil je eden od najbolj potrpežljivih jetnikov. Nikdar nas ni nadlegoval, kakor delajo to drugi jetniki v preiskovalnem zaporu, ki so istega stanu kakor on. Prosil je samo za tamburico, ker se ob prostem času rad bavi z glasbo — in pozneje za naslanjač. To sta bili edini njegovi posebni želji tekem šestmesečnega jetništva. Hrane, ki so mu jo prinašali od doma, ni nikoli kritiziral, tudi posebnih želj ni izražal nikdar. Sploh sta preprostost in pomanjkanje vsakršnih pretenzij dve izmed glavnih Radićevih lastnosti. Navajen je ustvarjati iz vsakdanjih stvari probleme.

Razven tega je izredno dobrodušen. Iz dolgega časa se je privadil v zaporu pušenju, vendar pa dima ni inhaliral. Ker je silno kratkoviden, mu je stregel neki spretni jetnik: snažil mu je obleko, čevlje, celico itd. Takim »hišnim delavcem« se godi navadno čisto dobro, ker dobivajo od svojih »gospodov« jedila itd. Radićev »domači delavec« je šel pa še dalje in nekega dne je opazil Radića, da ima pri vporabi svalčice skrivnega kompanjona. Toda ni se razburjal radi tega, dejal je samo: »To je posebno jetniško pravo, ki ga na univerzah ne uče.«

Jetništva Radić ni težko občutil. V začetku sem ga zasliševal dopoldne in popoldne v svoji pisarni. To mu je povzročalo toliko posla, da je komaj zmogel lektiro poslanega mu zavoja listov. Pomislite: Radić zasleduje vse večje tuzemske liste, čita vsak dan vodilne angleške, francoske, reške, bolgarske in grške liste, tudi hrvatske ameriške liste zasleduje. K temu pride še cela vrsta strokovnih listov in knjig. K sreči je imel v celici možno žarnico, tako da je lahko čital. Ko je bil glavni del preiskave končan, sva delala samo dopoldne, tako je imel dovolj časa za izprehode.

Malenkosten ni bil Radić nikoli. Tudi niso prišla nikdar v konflikt. Pri prvem zaslišanju je sicer iz principa protestiral zoper kršitev imunitete, kar sem protokoliral, sicer pa sva občevala vedno vljudno in koncilijantno.

Politične vesti.

Dr. Tomljenović za HSS. Kakor doznavamo, je dr. Tomljenović odločil mesto glavnega tajnika Davidovičeve demokratske stranke za Hrvatsko, Dalmacijo in Slovenijo. Demokratski krogi poudarjajo, da Tomljenović odobrava politiko sporazuma, ki jo izvaja HSS in radi tega ni zadovoljen s stališčem, ki ga je v tem pogledu zavzel Davidovičeva stranka. Demisija Tomljenovića je v zvezi s tem, ker je organizacija demokratske stranke v Zagrebu izvolila akcijski odbor za organizacijo in je generalni tajnik po izvolitvi tega odbora kakor tudi ob priliki svoje demisije izjavil, da je s tem postalo mesto generalnega tajnika odveč. Značilno je tudi stališče, ki ga je zavzel sušaki »Novi list«, ki se vedno bolj deklarira za novo politiko sporazuma.

Hrvatski kmetje za novo politiko sporazuma. V Belovaru je imel radićevski poslanec Čizmeković velik shod, na katerem je poročal o novem političnem stanju. Proti njemu je nastopil bivši radićevski poslanec Kirin, ki je znan kot dober govornik. Kljub temu ni dosegel nobenega uspeha in so se vsi kmetje soglasno izrekli za St. Radića in njegovo politiko. Edino posl. Kirin je glasoval proti. Enake vesti prihajajo tudi iz ostalih delov Hrvatske in glavni odbor Radićeve stranke je prejel tudi iz volilnih okrajev izstopivših poslancev vse polno zatrdil, da odobrava politiko vodstva. Isto se je opazilo tudi ob priliki otvoritve liske železnice. Na vsej prog so bili v velikem številu zbrani hrvatski kmetje, ki so glasno vzklicali Radiću, sporazumu in kralju. Zlasti velika je bila manifestacija radićevcev v Starem Kaštelu pri Splitu. — Iz vseh teh poročil se jasno vidi, da je hrvatski narod danes ravno tako enoten kot prej.

Za odnošaje med radićevci in radikali je najbolj značilno to, da so se že opetovano vršile skupne seje obeh klubov. To dejstvo politični krogi zelo poudarjajo, zlasti še, ker se je za časa dolge koalicije med sam. demokrati in radikali vršila samo enkrat skupna seja in še ta je bila le bolj formalnega značaja.

Propadle intrige. Mladinski tisk je zagajal velik krik o dozevnih aferah ministrov Pavla Radića in dr. Nikića. Tako so govorili, da je bil ukinjen od radićevcev sekvester nad veleposelstvom grofa Esterhazyja in da so pri tem radićevci mastno zaslužili. Pa se je silno hitro izkazalo, da so bili ravno samostojni demokratski ministri tisti, ki so ukinili sekvester nad veleposelstvom grofa Esterhazyja. Sami so naredili greh in potem ima še njih koruptno časopisje pogum, očitati lasten greh drugim. — Enako klavrno je končala druga laž samostojnih demokratov glede eksploatacije ličkih gozdov potom družbe »Veletit«. Tudi tu se je izkazalo, da je dr. Žerjav tik pred svojim odhodom odobril, da država odstopi od tožbe proti družbi »Veletit«, če odstopi ta 30 odstotkov delnice državi. Pred tem pa je kupila samostojno demokratska »Dobrovoljačka banka« 25 odstotkov delnic družbe »Veletit« in ker bi banka upravljala tudi državne delnice, bi imela dejansko večino, pa čeprav je imela v svojih rokah le 25 odstotkov delnic. — Še lepša pa je afera z družbo »Nihag«, ko je bila država oškodovana za milijone dinarjev. Tudi ta afera se je zgodila pod ministromstvom sam. dem. ministra. — Drugim očitajo sam. demokrati razne afe, sami pa so te afe zagrešili. Kaj res misli ta falirana stranka, da ima za seboj še vladni aparat, da si upa operirati s takimi lažmi! Naj le še prihajajo s sličnimi aferami na dan, bo vsaj javnost docela spoznala »nesebično« SDS, ki je poznala v politiki le kравje kupčije!

Modrosti iz Jutrove dežele. Par ocirkov iz duhovitega »Jutrovega« večerajšnjega uvodnika moramo kljub ozkemu prostoru sporočiti svojim bralcem, ker takih drznih

trditve se ne bere vsak dan. Tako piše »Jutro«: »SDS se je ogibala vsake partizanske sebičnosti. Kako zelo je to res, se vidi najbolj iz tega, da so celo slovenski in hrvaški radikali javno protestirali proti egoizmu samostojnih demokratov. — Dosedaj se je še vedno izkazalo, da je bila strategija Sv. Pribičevića pravilna,« pravi dalje »Jutro«. Da je to res, se vidi najbolj jasno iz tega, da ni v skupščini niti ene stranke in niti ene stranke, ki bi hotela imeti kakršnokoli zvezo s samostojnimi demokrati. Popolna izolacija — to je efekt Pribičevićeve strategije! In na tem efektu kot načelni in nepomirljivi nasprotniki SDS g. Pribičeviću samo čestitam! Le tako naprej!

Zopet nov umor v Bolgarski. V Slivnem je bil ubit z revolverskim strelom zemljoradniški poslanec Maris Popov. Atentator je pobegnil.

Nemški skandal. Socialno demokratski list »Vorwärts« je odkril, da je državno pravdnštvo v takozvani Barmatovi aferi v službi nemških nacionalistov. Afera je bila uprizorjena samo zato, da se škoduje socialno demokratski stranki in centru. Vršile pa so se že priprave, da se tudi demokratsko stranko zaplete v to afero. Državni pravdniki in sodni uradniki so dajali nemškim nacionalcem vse akte v uporabo, pa čeprav se o aferi vrši šele preiskava. Vsled odkritja »Vorwärtsa« je kompromitirana cela vrsta uradnikov in vsa afera Barmat je zadobila čisto novo lice. Nemška justica, ki uživa že itak slab glas, pa je z odkritjem »Vorwärtsa« zopet težko kompromitirana.

Prosveta

Gostovanje članov ljubljanskega Narodnega gledališča. V soboto dne 1. avgusta ob 8. zvečer: V Novem mestu »Scampolo«.

Dopisi.

Slovenska Bistrica. Kakor povsod širom naše domovine se tudi v našem po raznih političnih in drugih aferah znanem pohorskem mestecu različno kritikuje sedanji politični položaj. Oni, katerih voditelji so še nedavno bili na vladi in ki so pritrjeno hvalehili radikale, jim očitajo sedaj neznačajnost — seveda iz jeze, ker so bili postavljeni na hladno, klerikanci pa se kot znani nasprotniki Srbov tolažijo z upanjem, da Radić še nasamari Pašića. Eni kot drugi, medsebojni politični smrtni sovražniki, pa ne morejo videti po svojih dosedanjih metodah in malenkostni politiki, da Slovenci brez radikalov ne bomo prišli nikdar do svojega ugleda. Svoječasno so demokrati iz strankarskega sovraštva vrgli tudi Vaš list iz »Čitalnice«, ker so smatrali dopisnika za radikala, več nepotrebnih časnikov se je pa nalašč obdržalo, ako ravno je bil »Narodni Dnevnik« po svoji objektivnosti v mestu že zelo priljubljen list.

Tukajšnji radikali so si znali očuvati svojo organizacijo NRS, ki si je vsepovsod prizadevala koristiti narodu, bila pa je zato kjer le mogoče zasledovana. Upajmo, da dosežemo pod sedanjo vlado več uspehov. — Lederjevo hišo v Potočni ulici je kupil krojač Franc Kranjc iz Solseke ulice, Jermanovo prejšnjo Strassgütlovo, klobučar Topolšek in kolarja Trunkina pa tovarnar Stiger. — Od steklega psa ugriznjena Ojingerjeva otroka sta se povrnila iz Pasteurjevega zavoda iz Celja. — Jakobov sejem, dne 25. t. m. je bil po prodajalci zelo dober, po kupcih pa slabo obiskan. Prignalo se je približno 600 glav živine. Najvišje cene pri pitanih volih so dosegle 38 kron. Most na sejnišče se je izkazal pre slab in pokvarjen, ker se je mestoma ob prigonu težke živine udr. Občini bi bilo priporočiti nujno popravo tega mostu.

Sokolstvo.

Zlet Sokolske župe Ljubljana, ki se vrši v nedeljo, dne 2. avgusta na Taboru, bo po vse-sokolskem zletu 1922 največja sokolska prireditve v Ljubljani. Ta zlet bo prvi nastop po združitvi ljubljanskih žup. Zjutraj ob pol 6. budnica, od pol 7. do pol 8. ure sprejem sokolskih društev na glavnem kolodvoru; točno ob 9. uri skušnja za popoldansko javno telovadbo; istočasno se vrši župna odborova seja; ob 11. uri sprejod po mestu; popoldne ob 3. uri promenadni koncert godbe Dravske divizijske oblasti pod osebnim vodstvom g. dr. Cerina; po koncertu javna telovadba: 1. Proste vaje članic za l. 1925, 2. redovne vaje članov; 3. orodna telovadba članic; 4. šestnajstotica od br. Erbenja; 5. simultane vaje na petih konjih. Izvajajo člani treh ljubljanskih društev; 6. skupne proste vaje članov in članic; 7. orodna telovadba članov; 8. vaje s kiji; 9. proste vaje članov za leto 1925. — Po telovadbi velika narodna veselica.

Glas iz občinstva.

Penetranten smrad. — Odkar so zgradile »Združene mlekarne« na Friškoven svoje hlevce z gnojščji, prevalecem v sosednjih hišah ni mogoče več vstrajati vsled neznosnega smrada, ki se razširja od tam dan na dan. — V menda venomer odprte greznice mečejo odpadke od mleka in mlečnih izdelkov, ki se ondi razkrajajo na pripekajočem solncu. Neznosen smrad in roji muh pa okužujejo stanovanja vsem strankam v ondnotni bližini. Zabitata vrata in okna niso v stanju odvrtiti te hujše nego egiptovske nadloge od nas. Ne trdimo, da je temu krivo vodstvo. Ne vemo pa, če je bilo takrat, ko se je izdalo stavbno dovoljenje, zadostno preskrbljeno v higijenskem oziru. Zato pozivljamo stavbno in zdravstveno oblast, da zadevo temeljito preiščeta ter odpravi nedostatke, predno se začnemo v neznosnem smradu. — Prebivalci Prisojne ulice.

Dnevne vesti

NESEBIČNOST SAMOSTOJNIM DEMOKRATOV

Včerajšnje »Jutro« je kar na široko zaplavalo v morje laži in fantazij. Tako laže, da je posl. Jagatič izstopil iz HSS in tako fantazira, da je prišel St. Radič preklicati svoje zadnje izjave. Toda vse te laži in fantazije — omejili smo se le na največje — je prekosilo »Jutro« s svojim uvodnikom, ki poje slavo nesebičnosti samostojnih demokratov.

Cinizem je stara prednost samostojnih demokratov, toda da se upa najbolj materialistična stranka Jugoslavije, ki je delala politične kupčije celo z darovanjem cementom za šolske dome, hvaliti s svojo nesebičnostjo, pa je tudi za jutrovske gospode le malo prevelika predznost. Vsi ljudje v Sloveniji pa res še niso na glavo padli, da bi mogli prebaviti tako gorostasno trditve.

Pa si oglejmo samostojno demokratsko nesebičnost malo pobliže. Po »Jutru« je obstojala ta »nesebičnost« v tem, da se je Pribečević uprl temu, da bi se ne verificirali radičevski mandati. To da je storil g. Pribečević seveda le iz idealnih namenov, iz čiste politične nesebičnosti. O, marsikaj bi se dalo natveziti nerazsodnim bralcem, če ne bi včasih govorile številke le prejasno besedo. In v slučaju verifikacije mandatov HSS je beseda številke absolutno jasna. Volitve so dale radikalom 142 mandatov, vsej opoziciji brez radičevcev 85, radičevcem 66 in samostojnim demokratom 22 mandatov. Če bi se razveljavili vsi radičevski mandati, potem bi imeli radikali 142 mandatov in vsa opozicija s samostojnimi demokrati vred samo 107. Z drugimi besedami se pravi to, da bi mogli radikali prav tako sami vladati, kakor so vladali prej, ko radičevcev ni bilo v skupščini.

Strah pred homogeno radikalno vlado je bil torej tisti motiv, ki je nagal g. Pribečevića, da je bil proti razveljavi vseh radičevskih mandatov, ne pa strankarske »nesebičnosti«.

In da je temu v resnici tako, se vidi tudi iz tega, da je bil g. Pribečević za potrditev vsaj 40 radičevskih mandatov, ker šele v tem slučaju so postali samostojni demokrati jeziček na tehtnici ter se vrnili v vlado.

Zaradi ministrskih sedežev, ne pa zaradi politične nesebičnosti, so bili samostojni demokrati za verifikacijo 40 (ne vseh) radičevskih mandatov, torej iz gale strankarske sebičnosti. Tako govore številke, taka je resnica. Kar pa »Jutro« laže in fantazira, pa je prazen larifari, ki ga naj razlaga »Jutro« svoji stari teti, ker povsod drugod bo tirala o samostojno demokratski nesebičnosti izvala le homerski smeh!

Vse cenjene naročnike uljudno prosimo, da nam takoj javijo, če ne dobivajo redno »Narodnega dnevnika«. Ukrenili bomo vse potrebno, da se vse nerodnosti neha.

— **Poprava krivic, storjenih po državotvornih SD.** Pregarjani in s krivic obloženi se pridno oglašajo. Prav je tako. Ničesar ni gršega, kakor zadajati krivice svojemu bližnjemu radi lastnega dobička in ničesar plemenitejšega kakor krivice popravljati. Pozivljamo še enkrat prav vsakega poedinca, da se prikladi ustmeno ali pisмено na naslov: Mestni odbor Narodne radikalne stranke v Ljubljani, Narodni dom, — da se sestavijo liste po stanovih in da se nadalje vse potrebno ukrene, da se krivice popravijo.

— **Naši zastopniki na mednarodnem sekretariatu za farmakopejo.** Letos se ustanovi v Bruslju stalen mednarodni sekretariat za farmakopejo. Ker je povabljen tudi naša država, da pošlje v ta sekretariat svoje zastopnike, je imenoval minister narodnega zdravja za predstavnike naše države: prof. dr. Arnolda Halsteja in mag. ph. Vladislava Angjelkovića, ki bosta v kratkem odpotovala v Bruselj na novo službeno mesto.

— **Kontrolna mera.** Ministrstvo trgovine in industrije je izdalo nov pravilnik o povračilu potnih stroškov za prevoz instrumentov kontrolorjem mer pri pregledu in žigosanju.

— **Finančna delegacija objavlja,** da izide »Izkaz o stanju finančnih vlog (po knjžnicah in v tekočih računih) pri regulativnih hranilnicah v Sloveniji za II. četrtletje 1925« v eni prihodnjih števil »Uradnega lista«.

— **Industrijalce, trgovce in obrtnike** se naproša, da v lastnem, kakor tudi v interesu skupnosti nemudoma prijavijo svojo udeležbo kot razstavljalec na letošnjem velesejmu od 29. avgusta do 8. septembra 1925. — Jesenska konjunktura obeta biti dobra, naj torej nikdo v lastnem, kakor tudi v skupnem interesu ne zamudi pri zainteresiranju kupcev za naš trg. Tudi trgovci iz Ljubljane naj razstavijo, saj jim uspeh ne izostane ne na velesejmu, ne pri večjem obratu v lastnih lokalih.

— **Osebnostna varnost in rekruti.** Z ozirom na tozadevno notico, ki smo jo priobčili v številki 75. od 14. t. m., nam je postal srezki poglavje v Celju dr. Žužek dopis, v katerem naznanja, da je preiskava uradno ugotovila, da se od leta 1923 do danes ni pripetil noben slučaj, da bi vojaško stražo rekruti ustavili in šikanirali mirne pasante-civiliste ali razorožili kakega policijskega stražnika.

— **Iz »Uradnega lista«.** »Uradni list« št. 70, z dne 29. julija 1925, objavlja med drugim Uredbo o izpremembah in dopolnitvah zakona o organizaciji trgovskih in obrtniških zbornic glede sestave in teritorialnega okrožja trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani, kakor tudi volilnega reda za to zbornico in odločbo glede nadavka na zlato pri pobiranju carinskih pristojbin.

— **Izpremembe v državni službi.** Dosedanji direktor pri agrarni direkciji v Ljubljani dr. Josip Sokolič je imenovan za agrarnega referenta v šinu agrarnega direktorja pri dubrovniški oblasti; v Ljubljano pride za agrarnega direktorja Nikola Bogdanović, doslej glavni agrarni poverjenik v Skopju. Pomočnik obmejnega policijskega komisarja Rudolf Mate je iz Maribora premeščen k obmejnemu policijskemu komisarijatu v Subotici.

— **Razpisana službena mesta.** Oddajo se naslednja službena mesta: mesto okrajnega sodnika in sodnega predstojnika v Ljutomeru, mesto okrajnega sodnika in sodnega predstojnika v Dolnji Lendavi, sodniško mesto v Ljutomeru, sodniško mesto v Dolnji Lendavi, dve mesti okrajnih sodnikov pri deželnem sodišču v Ljubljani, mesto okraj. sodnika pri okrož. sod. v Celju, mesto okraj. sodnika in sodnega predstojnika pri okrajnem sodišču v Gornjem gradu, kakor tudi vsako drugo sodniško mesto, ki se izprazni po oddaji enega ali drugega teh mest ali pa drugače tekom razpisa. Pri okrožnem sodišču v Celju se razpisuje mesto višjega pisarniškega oficijala. Pri okrožnem sodišču v Mariboru se odda mesto jetniškega paznika. Podrobnosti glej v »Uradnem listu« št. 70 z dne 29. julija.

— **Odpust ruskih uradnikov.** Justični minister je odredil, da se s 1. avgustom odpuste vsi ruski uradniki, ki so nastavljeni pri sodišču v Novem Sadu, ter nameste z jugoslovenskimi državljani.

— **Republika Peru proučava organizacijo jugoslovenske armade.** Južnoameriška republika Peru se je obrnila že pred daljšim časom na naše vojno ministrstvo s prošnjo, da se omogoči enemu od oficirjev peruanske generalnega štaba študij organizacije jugoslovenske vojske. Pred kratkim je vojno ministrstvo na to pristalo. V jeseni prispe v ta namen v Beograd peruanski generalštabni stotnik Granadino, ki ostane najbrže leto dni v Jugoslaviji.

— **Imenovanje državnega pravdnika v Ljubljani.** Za starešino pri državnem pravdniku v Ljubljani je imenovan g. dr. Robert Ogoreutz, dosedanj prvi namestnik državnega pravdnika.

— **Za novega šefa zagrebške policije** je imenovan dr. Urbani, ki je zavzemal to mesto za časa vlade Ljube Davidovića.

— **Nov kazenski zagovornik.** Višje deželno sodišče v Ljubljani je sprejelo dr. Stanka Lapajneto, odvetniškega kandidata v Radovljici v imenik kazenskih zagovornikov svojega okoliša.

— **Nov slovenski inženjer.** Na tehniški visoki šoli na Dunaju je gospod Jože Savšek napravil inženjerski izpit iz arhitekture.

— **Odmev otvoritve liške železnice v Češkoslovaškem tisku.** »Narodni listy« so priobčili povodno otvoritve liške železnice članek bivšega češkoslovaškega konzula v Splitu, G. Hermana o velikem pomenu liške proge za Dalmacijo in za celo kraljevino SHS. Avtor konstatira, da danes ni nobene zapreke več za uspešen razvoj Dalmacije. Dalmacija je osvobodjena tuje gospodstva, ki je oviralo skozi desetletja njen razvoj, kakor tudi sporazum in ujedinjenje Srbov in Hrvatov. Članek konča z besedami: »Polni radosti zaradi uspešne ustitvitve velikega dela, želimo, da ojači liška železnica, ki je ustvarila direktno zvezo med Prago in Splitom, naše bratske zveze tudi na gospodarskem polju na korist, procvet in novo slavo jugoslovenskega morja in njegovih pristanišč!« Prvi direktni vagon Praga-Split je odšel iz Prage 24. julija ob 22.15 z Wilsonovega kolodvora. Pred odhodom voza se je zbralo na kolodvoru številno občinstvo. Med drugim je prišel podkonzul kraljevine SHS Dajčič in tiskovni referent Ključić z uradnim pismom poslanstva in konzulata, zastopniki »Jadranske straže«, »Češkoslovaško-jugoslovenske lige« in veliko število jugoslovenskih dijakov. Za »Jugoslovensko kolo« v Pragi je odpotoval na splitsko proslavo Lučič, za »Jadransko stražo« dr. Letica. Odhod prvega direktnega voza Praga-Split je bil pozdravljen z burnimi ovacijami.

— **Brezprimerno zverinstvo orožnikov.** Novosadski »Deutsches Volksblatt« piše: Te dni je bilo vloženo v hišo Adama Rotha v Novem Vrbsu. Vlomilci so odnesli več komadov posteljnine, perila, dva kožuha, novo zimsko suknjo, dve novi moški obleki, eno žensko obleko in več malenkosti. Ko je Roth tatvino opazil, je obvestil takoj orožništvo ter prošil za hitro zasledovanje storilcev. Kljub temu, da je bila žandarmerija obveščena že tekom noči, se ji je zljubilo priti na kraj zločina šele v dopoldanskih urah. Medtem je bila pa že lokalna policija pri Rothu ter vzela zadevo na znanje. To je postalo za Rotha usodno. Zakaj, ko je prišla končno žandarmerija k njemu, ter ga našla pri delu na mlatišču, ga je udaril eden od orožnikov s tako silo s pestjo v obraz, da je padel na tla. Pa to še ni bilo zadosti. Naročili so ga v orožniško vojašnico. Tam so ga prav po azijsko mučili. Zvezali so mu roke in noge skupaj, ga tako zvezanega obesili ter po vsem telesu, posebno po podplatih zverinsko pretepali. Ko je bila procedura končana, je moral držati Roth noge v mrzli vodi, da bi se zunanji znaki kulturnega dejanja preveč ne poznali. Roth je zadevo še isti dan ovdal. Zandarji so seveda vse utajili, toda Roth si je dal izstavit zdravniško sprčevalo. Če bo do surovi žandari kaznovani ali ne, je treba še počakati. Na te razmere opozarjamo vse meročajne činitelje, zlasti pa višje upravne oblasti in vlado.

— **Poljska v številkah.** Te dni so bili objavljeni najnovejši statistični podatki o sedanjem stanju poljske republike. Po teh podatkih meri poljsko ozemlje 338.238 kvadratnih kilometrov. Poljska republika ima 27 milj. 192.000 prebivalcev. Na kvadratni kilometer pride 78 prebivalcev. Od 100 oseb je 48 moških in 52 žensk. Sol najrazdalnejših tipov ima Poljska 27.400. Od prebivalstva se bavi 65% s poljedelstvom, 14 z industrijo in rudarstvom, na trgovino in promet jih odpade 8%, 13% je uradnikov. Narodno premoženje se ceni na 88.410 milijonov zlatih frankov. Na posameznega prebivalca pride torej povprečno 3250 zlatih frankov. Za časa vojne je bilo uničenih v Poljski 1.475.300 zgradb. Zemlje je do sedaj razdeljenih 375.500 ha. Administrativno je razdeljena republika na 15 vojvodin, 277 okrožij, 611 mest in 12.622 vasi.

— **Zakon za zaščito religije proti napadam od strani tiska.** Te dni je vložil v avstrijskem parlamentu poslanec dr. Gimpel zakonski

predlog glede izpremembe avstrijskega tiskovnega zakona v svrhu zaščite verskih družb. V motivaciji pravi, da se množe v zadnjem času slučaj, da se smešijo in zaničujejo od države priznane verske družbe. Ne gre, meni Gimpel, da bi se smelo pripadnike kakršnekoli državno priznane konfesije vsak čas žaliti v njihovih najsvetejših čustvih. Principi prave demokracije in vsake prave kulture odgovarja, da se bore posamezna svetovna naziranja med seboj samo z dostojnim duševnim orožjem.

— **Prijateljica atentatorice Karnicin.** Glasom poročil iz Sofije je potovala baže Kucovlahinja Never Dimitrova, prijateljica znane dunajske atentatorice Mencie Karnicin začetkom julija preko Rumunije v Beograd v namenu, da bi izvršila atentat na v Beogradu živeče pripadnike Stambolijskije stranke.

— **Akeija za znižanje cen kruha na Madžarskem.** Iz Budimpešte poročajo: Konsumenti so uvedli akcijo za znižanje krušnih cen. Sedanjim cenam moke bi odgovarjala cena kruha 5800 za kg, dočim stane kilogram kruha v Budimpešti 7000 kron. To nezdavno razmerje je razlagati s tem, da pečejo peki kruh deloma še iz moke, ki so jo kupili za časa hausse cen žita in moke v spekulativnih namenih. Peki, ki niso spekulirali, so vsled tega v stanu, da prodajajo kruh po nižjih cenah.

— **Zadnji dnevi Bryana.** Bryan je po mnenju njegovih prijateljev žrtev boja zoper darwinizem. Bolehal je že dalj časa na sladkorni bolezen in prevelikem pritisku krvi, zato bi se bil moral prav posebno varovati. Kljub temu si ni privoščil nikdar miru. Kljub svojim 65. letom je prišel z vneto borbo za religijo, kakor si je pač on predstavljal. Te dni je nameraval prirediti več shodov, na katerih je mislil podati osnovne linije velikopotezne kampanje zoper evolucionizem. Ta gorečnost za »Božjo stvar« mu je pridobila še v zadnjih dneh mnogo prijateljev. Žalost, ki jo manifestirajo njegovi pristaši, je odkritosrečna. Po cestah je videti številne ljudi, ki lihte ter objokujejo smrt »mučenika«. V drugih krogih pa se poudarja, da je apostol zmernosti žrtev svoje lastne nezmernosti. Bryan, ki je igral v boju za prohibicijo veliko vlogo, je bil velik požeruh. Baj je postala gostoljubnost Daytončanov zanj usodepolna. Prvi dan obravnave je priredil napredni klub pojedino, pri kateri je sedel obtoženi Scopes Bryanu nasproti. Debelo je gledal, s kako slastjo je pojedel Bryan ogromen krožnik krompirjeve pireje, ki je bila za njegovo sladkorno bolezen strup. Baj se je tudi v nedeljo, predno je legel k počitku, prav pošteno najedel, kar je povzročilo njegovo smrt.

— **Bryanov pogreb.** Iz Newyorka poročajo dne 28. t. m.: Predsednik Coolidge je odredil, da razobesijo ob času, ko se bo vršil Bryanov pogreb, vsa javna poslopja zastave. Kot bivši polkovnik v ameriško-španski vojni bo pokopan Bryan z vojaškimi častmi.

— **Škoda, ki so jo povzročile vremenske katastrofe v Vojvodini.** Glasom podatkov poljedelarskega ministrstva znaša škoda, ki so jo povzročile v Vojvodini zadnje poplave in toča, okrog 15 milijonov dinarjev.

— **Velik požar skladišča pri Havani.** Kakor poročajo iz Havane, je izbruhnil te dni v skladišču v Regli pri Havani velik požar, ki je upepelil 6 barak, v katerih se je nahajal železniški material in 5000 vreč sladkorja. Škoda cenijo na 2 in pol milijona dolarjev.

— **Velika železniška katastrofa v Parizu.** V pondeljek ob 11.40 je trčil baselski brzovlak na pariškem kolodvoru z nekim strojem. Karambolaža je bila izredno močna. Stroj brzovlaka je vrglo iz tračnice ter se je prevrnil. Več vozov je bilo razbitih, oziroma hudo poškodovanih. Izpod ruševin so izveleli 4 teško in 18 lahko poškodovanih. Vlakovodja in neki drugi železničar sta bila ubita, strojevodja pa teško poškodovan. Tekom dneva je umrl. Tudi dva od teško ranjenih potnikov sta umrla. Kakor je dognala preiskava, je preprečila karambolaža neprimerno večjo nesrečo. Na stroju brzovlaka se je bil pokvaril regulator. Vsled tega je vozil vlak z brzino 115 km. Tudi zavornice niso funkcionirale. Radi tega bi bil zavozil vlak, da se ni zalezel v stroj, v kolodvorsko poslopje.

— **Potres v Apuliji.** Iz Rima poročajo: V Cernigoli v Apuliji so čutili v torek ob 4.30 jutraj močan potres, ki je poškodoval več hiš.

— **Strašna nesreča v opekarni.** V neki opekarni v Reinsbergu pri Dortmundu se je pripetila te dni strašna nesreča. Stirje delavci so padli v gorečo peč, v kateri se žge opeka. Dva sta bila takoj mrtva, stanje ostalih dveh je brezupno.

— **Velika eksplozijska katastrofa v artiljerijskih šoli.** Iz Danziga poročajo: Pri Thornu na artiljerijskem vežbališču je krepal te dni projekttil v enem od topov. En nadporočnik je bil ubit, 4 praporščaki so bili tako teško ranjeni, da se dvomi, da bi okrevali.

— **Kosa — strelovod.** Brata Gjuro in Ljuban Tomaž iz Brezjačana (Hercegovina) sta kosila travo. Nenadoma se je nebo pooblačilo, pričelo se je bliskati in grmeti. Mlajši brat Ljuba je opozoril starejšega Gjuro, da se bliža nevihta ter da bo treba iskati zavetišča v kaki hiši. Starejši brat je odgovoril: »Počakaj, Ljuban, mogoče ne bo dežja.« in kosil je dalje, naka je Ljuban odšel. Ko je bil na varnem, se je vlila ploha, neprestano je grmelo in treskalo. Ljuban je pričakoval brata do večera, ko se je zjasnilo. Toda čakal je zaman. Ko se je vrnil na travnik, je našel brata mrtvega. Ugotovljeno je, da je potegnila kosa, ki jo je imel Gjuro na rami, ko je bežal v zadnjem trenutku pred nevihto, električno nase, ki je Gjuro ubila.

— **Boksar Batling Siki napaden in smrtno nevarno ranjen.** Iz Newyorka poročajo: Senegalskega boksarja Batlinga Siki, ki je, kakor znano, premagal svetovnega šampijona Charpentierja, so našli te dni v nekem slaboglasnem okraju Newyorka nezavestnega in smrtno nevarno v tilnik zabodenega na cesti. Zdravniki dvomijo, da bi okrevale. Prejšnji večer je premagal nekega indijanskega boksarja. Domneva se, da je dobil Batling Siki pozneje smrtno nevarno poškodbo pri

kakem pretepu, ali pa, da gre za akt maščevanja. Sika je tipičen primer človeka, ki se je pečrpel po srečnem slučaju iz brezposelnosti do slave in, ki mu je slava tako močnane zmešala, da ni mogel več zmerno živeti. Njegov športni debacle je bil liter. V Ameriki, kamor ga je gnal pohlep po dolarjih, je postal kmalu brezposelben človek.

— **Požigi na Tirolskem.** Iz Innsbrucka poročajo: Prebivalci občine Kauns, ki je pred kratkim do polovice pogorela, so zopet v velikem strahu. Na več krajih občine so našli ljudje te dni nabita grozila pisma, v katerih se sporoča prebivalstvu, da bo pogorela, če ne deponirajo v gotovem roku na gotovem mestu velike vsote lir, tudi druga polovica vasi. Ta grozila pisma ojačujejo sum, da je bil tudi prvi požar podtaknjen. Sum pada na nekega hlapca, ki je pred kratkim neznan kam pobegnil.

— **Velik vlom v Ischlu.** Iz Ischla poročajo: Te dni je bil izvršen v vilo nekdanjega princa Emila Fürstenberga vlom. Tatovi so odnesli kaseto, v kateri se je nahajalo 258 biservov in vsakovrstnih drugih dragocenosti. Vrednost samih biservov znaša približno 100 tisoč švicarskih frankov, vrednost briljantnih uhanov pa 30.000. Ostale dragocenosti še niso ocenjene.

— **Zločinec kot državni pravdnik.** V Dresdenu sta izvršila te dni dva zviata zločinca, 24 letni ključavničar Walna in 27 letni delavec Horn, drzen zločin izsiljevanja. Horn je prišel, potem ko se je bil telefonično napovedal, k nekemu Dresdenčanu ter mu zagrozil radi dozdnevni stanovskih prestopkov z aretacijo. Med obravnavo se je oglašil na telefonu Walna kot državni pravdnik ter izjavil, da pusti obdolženca proti kavciji 3000 mark na svobodi. Seveda je obdolženec vsto Hornu takoj izplačal. Horn je bil aretiran še istega dne. Walna in Horn sta opetovano predkaznovana individuija, ki ju oblasti že dolga časa iščejo. Na vesti imata med drugim tudi številne umore. Izsiljeni denar in več drugih dragocenosti je oblast zaplenila.

Novi Tarzan

V. del Tarzana je ravnokar izšel; naroča se v Zvezni knjigarni, Ljubljana, Marijin trg.

— **Otroke prepustil sodišču.** Pred par dnevi je začel neki sarajevski sodnik med tem, ko je vodil obravnavo, pred vratmi pisarne otroški jok. Sel je pogledat ter našel 4 otročiče v starosti od 2 do 5 let popolnoma same. Vprašal je, od kod so. Najstarejša deklica, ki je držala na rokah svojo malo sestro, je povedala jokaje, da jih je oče privedel iz Hardžića, jih pustil ter izginil. Otrokom je dal v slovo kruha. Po daljšem oklevanju je izpovedala deklica tudi, kako se oče piše, dasi ji je bil on to strogo prepovedal. Otroke so oddali v sirotišnico, kot očeta pa so izsledili nekega Ivana Potočnika. Mož je vdovec in brezposelni delavec. Izjavil je, da je privedel otroke na sodišče, ker noče, da bi mu umrli od gladi.

— **Ce se žena napije.** Prav tako, kakor se zaljubijo gospodične iz boljših krogov, se zaljubijo včasih tudi služkinje, in to tu pa tam še bolj iskreno. Tako se je zaljubila pred kratkim v Beogradu Fana Cvikl v brezposelnega delavca, ki ga je hranila z zrezki in drugimi ostanki svojega bogatega delodajalca. Dajala je svojemu oboževancu tudi denar. Toda kljub temu jo je pred par dnevi zapustil. Sirota Fanika se radi tega sicer ni zastrupila, pač pa je hotela utopiti svojo srčno bol v alkoholu. Šla je v zakatno kavarno ter se ga prav pošteno nasrkala. Ko so ji stopili vinski duhovi v glavo, je začela najpreje prepevati melanholične pesmi, da jo je bilo kar žalostno poslušati. Končno jo je vrgel gostilničar na cesto. Vstala je ter odkolovratila dalje. Pred hotelom »Kontinental« so ji odpovedale noge. Legla je na tla ter pričela zopet peti tužne pesmi. Zbralo se je okrog nje vse polno radovednecev in končno se je pojavil na pozorišču tudi žandar. »Ustaj, bré!« je zaklical orožnik. Toda Fanika se ni zmenila. Ko je začel kričati nad njo, pa planila kviku ter navajala nanj, kakor besna. Pričela je tolči njega in gledalce, rabila najostudnejše psovke in grizla ljudi v roke, jih brcala z nogami in dvignila parkrat krilo. Po dolgotrajni borbi je orožnik s pomočjo pasantov žensko ukrotil ter zvezal. Nato so jo naložili na voziček ter jo odpeljali na rešilno postajo, kjer je zdravnik ugotovil, da je do nezavednosti pijana. Ko se je nekoliko iztrežnila, so jo odvedli v policijski zapor, kjer se po sedaj par dni pokorila.

Ljubljana.

— **Revizija teže kruha ter znižanje krušne cene.** Za Ljubljano je določeno, da pečejo peki kruh le po teži 1, 1/2 in 3/4 kg ter je bila cena posamezni teži kruha enotna. Dozvalo se pa je, da nekateri peki pečejo kruh pod normirano težo ter temu primerno znižajo ceno. Ker je na ta način točna revizija teže in cene kruhu nemogoča in neoprotuna, bo mestno tržno nadzorstvo te dni izvršilo pri vseh ljubljanskih pekih revizijo ter je k tej reviziji povabilo tudi načelnika pekovske zadruge, da se na lastne oči prepriča o nereselni prodaji kruha. Z ozirom na padanje cen moke je pozvalo mestno tržno nadzorstvo pekovsko zadruge, da naroči svojim članom, da znižajo cene kruhu ter je načelstvo zadruge sporočilo tržnemu nadzorstvu, da se bo vršila drugi teden radi znižanja cen seja. Ob enem je predložilo kalkulacijski načrt stroškov raznih vrst mlečnih pridelkov, na podlagi katerega naj bi mestno tržno nadzorstvo v gotovih odstotkih pripustilo prodajo kruha.

— **Velika tatvina.** V soboto je v baraki ruskih beguncev med Resljevo cesto in Metelkovo ulico gorelo. To priliko je izkoristil doslej neznani umizovitelj ukradel ruskemu beguncu Vladimirju Samojlovu razne dragocenosti, ki reprezentirajo po zatrdilu okradenega vrednost 20.000 Din.

Gospodarstvo.

LJUBLJANSKA BORZA,
dne 30. julija 1925.

Vrednote: 7% invest. posojilo iz l. 1921 den. 70; Celjska posojilnica den. 201, bl. 201; Ljubljanska kreditna banka den. 225, bl. 238; Merkantilna banka den. 100, bl. 105; Prva hrv. štedionica den. 810, bl. 815; Slavenska banka den. 65; Kreditni zavod den. 175, bl. 185; Strojne tov. in liv. den. 105, bl. 129; Trboveljska den. 835, bl. 350; Združene papirnice Večje den. 100, bl. 110; »Nihag« bl. 45; Stavbna družba den. 165, bl. 180; 4 1/2% zast. listi Kranjske dež. bnake den. 20; 4 1/2% zast. zadolžnice Kranjske dež. banke den. 20.

Blago: Trami, monte 8/8, 8/11, 11/11, 11/13, fco nakl. postaja, 3 vag., den. 290, bl. 290; hrastove vozovne deščice, do konca avgusta 4000 kosov, 43 mm, 2.65 m, fco meja den. 1350; bukova drva, 1 m dolž., suha, fco nakl. postaja, 1 vag., 18.50, bl. 18.50; pšenica bačka, fco Ljubljana bl. 340; pšenica slavonska, par. Ljubljana bl. 360; kornuza slavonska, fco Postojna trans., 2 vag., den. 238, bl. 238; krompir, novi, fco, štaj. postaja bl. 68; laneno seme fco Ljubljana den. 450, bl. 500.

BORZE.

— Zagreb, 30. julija. Devize: Newyork ček 55.02—55.62, London izplačilo 268—270, ček 267.875—269.875, Svica 1072—1080, Praga 164.05—166.05, Italija izplačilo 201.3—203.7, Bukarešta 28.5—29.5, Berlin 1807—1817, Dunaj 780—790.

— Curih, 30. julija. Beograd 9.25, Newyork 515, Berlin 1.2255, London 25.02, Pariz 24.45, Milan 18.95, Praga 15.25, Budimpešta 0.00725, Bukarešta 2.625, Varšava 94.50, Dunaj 72.50, Sofija 8.75.

— Prodaja odpadkov (od blaga, usnja, kovin itd.) se bo vršila dne 5. avgusta t. l. pri upravi 4. zavoda za izradu vojne odeje v Zagrebu. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

— Volna v Jugoslaviji. V Hrvatski in v Sloveniji bo letos malo volne. Bačka in Banat dobavlja dobre kvalitete, dočim je vol-

na iz Macedonije in Črne gore kvalitativno slaba, pač pa je dovolj. Trgovina je prilično živahna, izvažajo jo večje količine v Trst.

— Semenj v Solunu. Pod protektoratom grške vlade se vrši od dne 18. do 31. oktobra 1925 v Solunu mednarodni semenj za industrijske in poljedelske produkte. Prospekti in pravilnik sejma so interesentom v pisarni zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani na vpogled.

— Velesej in razstava v Subotici. Velesej in razstava v Subotici se odpre ob navzočnosti vladnega zastopnika dne 23. avgusta t. l. Uprava državnega posestva Belje je naznanila, da bo na veleseju nakupila stroje in druge poljedelske priprave. Na veleseju se bo vršila loterija za sto dobitkov, med temi bik, avtomobil itd.; srečke po 10 Din komad. Neka velika jugoslovanska zavarovalnica je prevzela zavarovanje udeležencev veleseja za slučaj nesreče ali smrti, in to na poti od doma na velesej in do povratka na dom za čas od 18. avgusta do 4. septembra t. l. V slučaju smrti ali nesposobnosti za delo izplača zavarovalnica 10.000 Din. — Zadnje dni so se oglašili v Subotici švedski trgovci in zagotovili prostor za poseben paviljon švedski industriji.

— Prodaja sodov od mineralnih olj (1.500 komadov) se bo vršila dne 22. avgusta t. l. pri direkciji državnih železnic v Zagrebu. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

— Prodaja škartpapirja (60.000 kg) se bo vršila dne 20. avgusta t. l. pri ekonomskem odelenu direkcije državnih železnic v Ljubljani. Tozadevni specijalni in splošni pogoji se dobe pri tem odelenu proti plačilu Din 30.—.

— Mednarodni sejem v Solunu. V Solunu se vrši l. mednarodni vzorčni semenj, ki se slovesno odpre 18. oktobra. Grške prometne oblasti so dovolile za ta semenj 50 odstotni popust na vseh grških progah. Pogoji za razstavljalce so na vpogled v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.

— Švicarski narodni praznik. Dne 1. avgusta je švicarski narodni praznik in zbog tega

švicarski konzulat v Zagrebu tega dne ne uraduje.

Pustolover Strasnov nadaljuje.

Vlegel sem se na divan, prižgal dobro smodko, puhal v zrak obročke ter gledal za njimi ves srečen.

V onem trenutku je bilo v škofijski palači sploh četvero prav srečnih ljudi. Knezoškof je bil srečen, da je bila nevarnost, da dobi koadjutorja, tako hitro in primeroma poceni odstranjena, zakaj bil je seveda trdno odločen, da bo svojo blagodarnost napram revežem za enkrat zopet zelo omejil. Plivelič je sanjal o časteh in dohodkih koadjutorstva. Dr. Baron pa se je čutil kot novopečeni dja-kovski škof.

Stoj! Prišlo mi je nekaj na misel. Srečno razpoloženje me je v trenutku minilo. 110 tisoč kron je sicer lep denar, toda 100 tisoč kron, ki jih je obljubil dr. Baron za djakovsko škofijo, bo treba tudi še inkasirati. Seveda mi v tem slučaju ne preostaja drugega, kakor da grem k banu. Kajti ban protežira drugega in bi lahko stvar pokvaril. To je bila kočljiva stvar. Ban je prišel zelo pogosto na Dunaj. Mnogo je obravnaval z gospodi v ministrstvu in bilo je jako verjetno, da je poznal ministerialnega svetnika Berger-Waldenega osebno.

Skočil sem z divana ter vrgel ostanek smodke proč. Proč s pomisleki! Stvar mora iti, kakor jaz hočem! Kdo pa je pravzaprav ta hrvatski ban, grof Pejačević? Puhloglavec! Dobro razpoložen sem se napolnil k Posiljeviću. Niti daleč nisem bil več tako strog, kakor preje, temveč bil sem s starim gospodom jako ljubezniv, česar se je očividno zelo veselil.

Strasnov razkrije hrvatsko tajno zvezo.

»Glejte, Eminenca,« sem dejal, v dokaz za to, kako zelo mi je Vaša stvar pri sreč. Vam posvetim še zadnje minute pred odhodom. Sedaj, ko je vse urejeno, pač lahko nekoliko pokramljava. Pri najinem prvem izprehodu ste omenili, da Vas vprašuje dr. Frank vedno za svete. Tega ne razumem. Kake svete potrebuje od Vas?

Razlike med zagrebškim škofom izza novemberskega večera, ko je vstopil ministerialni svetnik Berger-Waldenega prvič v njegovo sobo in zadovoljnim obrazom starega gospoda pri tem pogovoru ni moglo opisati. Dr. Posiljević je veselo pomežikaval s svojimi očesi, trl si roke ter rekel jako skrivnostno:

»Nu da, nisem hotel biti indiskreten; sedaj pa, ko sva v tako ozkih stikih, Vam lahko zaupam. V Zagrebu obstoji tajna zveza, katere cilj je, da odtrga Hrvatsko od Ogrske ter jo priklopi Avstriji. Tej zvezi pripadam tudi jaz.

Ta izjava me je res frapirala. Plosnil sem z rokama rekoč:

»Tako, to je pa prav lepo. Vidite, Eminenca, sedaj Vas gledam v popolnoma drugi luči. Seveda, zakaj naj bi bili Hrvati na strani Ogrske in ne na strani Avstrije.«

Stari je pokimal. Politika je bila njegov najljubši posel.

»Kaj mislite,« je nadaljeval z vne-mo, politiko moram delati, cerkev jo potrebuje. In ako hočem vplivati na politiko — ali ne verujete, da stane to denar? In glejte teh vsot ne morem vpisati v nobeno blagajniško knjigo. Vi niti ne veste, koliko me stane politika, in potem se mi očit, da nisem radodaren.«

»Vidite, vidite, Eminenca, da ste mi to povedali takoj, bi bilo danes razmerje med nama že vse drugačno. Kako vlogo igra zaupanje! Ako sporočim to na Najvišjem mestu, kaj mislite, kak utis bo to napravilo? Postanete na dvoru persona grata.«

Škof me je pogledal od strani ter namežiknil.

Izdajatelj: dr. Josip Hacin.

Odgovorni urednik: Železnikar Aleksander Tiska tiskarna »Merkur« v Ljubljani.

Pisarniška moč

(začetnica) z znanjem slovenščine in nemščine se sprejme takoj. — Ponudbe na upravo lista pod »Dobrovoljnac«.

V oklopnjaku okoli sveta.

Spisal Robert Kraft.

Tako izgleda. Lovci ne vedo, kaj naj store s to čudno stvarjo. Boje se neznanega. Prav oni s kavkaškimi izrazi silijo svoje indijanske tovariše, naj se vrnejo k bregu.

»Kaj napravimo, da nas opazijo?«

»Bom pa zatulal,« meni Adam in že drži v roki gumijev cev zračne trumpe ien Maksimus je proizvajal vse drugačne glasove, kot onega pri odhodu; varnostne signale je sploh uporabljal in ti glasovi so bili v primeri s pošastjo skoro otroški. Maksimus pa je znal tudi tako tropetati, seveda če je bilo treba, da so skoro pokala ušesa.

»Ne, raje ne,« reče Leonor, »ustrašili bi se, poizkusimo s človeškim glasom.«

Odstavijo aparat s pokalnim plinom in denejo v cev, ki je najbližja lovcem, govorno trobilo.

»Prijatelji,« zakliče Leonor kolikor mogoče glasno, »tu notri so ljudje... počakajte, ne bežite, sicer smo izgubljeni!« dostavi še glasneje, toda vse zaman.

Pri prvi besedi vsi poslušnejo, potem pa pograbiyo vesla in hite z vsemi silami proti bregu. Človeški glas jih je prestrašil.

»Bolje bi bilo, če bi bil zatulal,« meni Adam.

»Potem bi se bili le še bolj prestrašili,« odvrne Georg.

»No da, potem bi bila to le še večja zabava.«

(46)

»Za božjo voljo!« zakliče Leonor. »Če nas ti lovci ne uslišijo in nas z vrvmi ne pridržijo, smo izgubljeni!«

Da, ima prav, toda zaman vpijejo, potem tulijo v rog — lovci se ne vrnejo, ostanejo na bregu in strme na čudno ledeno goro z zagonetnim jedrom, ki zna govoriti in potem še tuliti — potniki pa morajo, če se nočejo zadušiti zopet nastaviti aparat s pokalnim plinom, da uhaža strupeni plin po cevi.

In vedno glasneje je gromenje. Videti je že dvigajočo se vodno paro, vidijo že začetek slapa in vedno hitreje se vrtil ledena gora. Sedaj postaja tudi tok vedno silnejši.

Ničesar ni več pripraviti. Še za molitev nimajo več časa.

»Vdam se Bogu!« reče Leonor s sklenjenima rokama. »Verujem v večno življenje.«

»Vzemite roke narazen in trdno se primite, zakaj jaz upam, da bomo srečno...«

Adam ne konča.

Georg zagleda prepad, vidi spodaj belo peno...

več ne — izgubil je tla pod nogami. In že so tla zgoraj. Udarce dobi na glavo in že izgubi zavest.

Ko se zopet zave, sedi široko poleg krmila, Charley leži na trbuhu, Tom na trebuhu, oba pravkar vseljata, Leonor pa že stoji pri krmilu, in drži vzvode.

»Bog nam je bil milostljiv — mi smo — ha — haci!«

»Kaj?« se čudn Georg. »Mi smo se res — ha, — ha — ha — haci!«

»Bog pom... haci, haci ha — ha — haci!« kihata tudi oba tehnika.

Da, vse se je dobro izteklo. Maksimus je v svojem

ledenem zavoju srečno prebil silen padec, zlomil ni ničesar. Čeprav iznajditelj ni upošteval takega padca; za večje sunka je bilo vse urejeno, vse, tudi najmanjše stvari so bile dobro pritrjene in tudi ljudem se ni nič zgodilo.

Le nekaj ni ostalo celo. Adamova vreča s tobakom je počila. Ves tobak je zletel v zadnji kot, in iz tega kupa pristnega Španjola leze pravkar Adam; pristni Španjol ga je popolnoma pokrtil, sicer je pa ves zrak poln tobaka. Zato vsi kihajo, le Adam ne, čeprav je dobil največ tobaka v nos.

Naj kar tu omenimo, da je to kihanje še dolgo trpelo in vsakikrat in vsakikrat, ko se je avto nekoliko bolj stresel in se je dvignil prah, so zopet vsi kihali. Mojšter Adam pa je izbral vsak prosti čas, da je z metlo pometal pod omarami in povsod, da bi se ne izgubila trohica njegovega tobaka.

Poglavitno pa je bilo, da se je pri padcu razpočila ledena skorja. Odprla se je kakor lešnikova skorja in kot plemenito jedro se je prikazal Maksimus.

Vse je dobro funkcioniralo. Zada spuste vijak. Še nekaj sunkov in tresljajev in vrtinci so zadaj, kmalu spleza avto po lahno nagnjenem obrežju navzgor in nadaljuje svojo pot po suhi zemlji.

»Bog je bil milostljiv z nami,« reče Leonor s sklenjenima rokama, »ha — haci!«

»Amen — ha — ha — ha — haci!« se oglašijo trije glasovi.

»Bog pomagaj!« dopolni Adam, in krmi nos. »Ampak pravzaprav bi vi ne smeli kar takole brezplačno uporabljati mojega tobaka, to je pristen Španjol!«

(Dalje prihodnjič.)

GAMAUFOVO umetno gnojilo za cvetlice

je izborno učinkovito sredstvo, katero omogoči rasti do izredno bujnega razvoja in vzbudi v cvetu mnogo intenzivnejšo nianso barve. Cena zavojčku Din 3.—.

Razpošilja društvo:

»VRTNARSKA ŠOLA« V KRANJU.

Stalna zaloga: Herzmansky, Korsika, Adria, Bajc, Urhanič, Kane.

MALI OGLASI

Cene oglasom do 20 besed Din 5.—, vsaka nadaljna beseda 50 par.

Oglase

na vse liste naše kraljevine sprejema po originalni ceni. Biro »Reklama«, Beograd, Knez Mihajlova ulica 11, telefon 2639.

Trgovski uradnik

perfekten knjigovodja in korespondent, z dolgoletno prakso, išče primerne mesto pri večjem podjetju. — Ponudbe na upravo lista pod »Dobra moč«.

Uradnik

star 25 let s stalno službo ter s posestvom na Primorskem v vrednosti 250.000 Din želi znanja z inteligentno mladenco v starosti 18—24 let, ki bi imela veselje do gospodinjstva. Na premoženje ne reflektiram. Le resne ponudbe s sliko pod šifro »Sreča« na upravo »Nar. Dnevnik«.

5.000 Din

posojila nujno iščem do 1. avgusta t. l. proti popolni zemljejnizni varščini in najvišjim obrestim — da plačam zahtevo finančne prokurature in se rešim s tem neznoznih neprijetnosti, ki se vežejo s to zadevo že čez pet let. — Globočnik Goik, Kranj.

Znanja

želi akademsko naobražena gospodična z inteligentnim gospodom v starosti od 22—24 let, s katerim bi lahko konverzirala v nemščini in francoščini. Ponudbe je vpsolati s sliko na upravo »Narod. Dnevnik« pod »Nada«.

Službo blagajničarke

išče gospodična, veča tudi vseh pisarniških del. — Ponudbe prosi na upravo lista pod »Blagajničarka«.

Kupujte samo pri

JOSIP PETELINC-U

LJUBLJANA

otroške majce, damske nogavice, kopalne hlače, kravate, naramnice, galanterijo, dišča mila, palice, nahrbtnike, najnižja cena na veliko in malo

blizu Prešernovega spomenika ob vodi.

Damski in deklški slamniki

po znižanih cenah ravno-kar došli!

Oblike damske od Din 70.— do Din 150.—, otroške od Din 50.— do Din 70.— nakitni od Din 100.— naprej — dokler traja zaloga.

Oglejte si cene v izložbi

MINKA HORVAT, Ljubljana, Stari trg šte. 21

Trgovski lokali

moderno urejeni, v novi zgradbi v Ljubljani, na prometni cesti blizu glavnega kolodvora se oddajo v najem. Naslov v upravi lista.

VINOCET

tovarna vinskega kisa, d. z o. z., Ljubljana, nudi najfinejši in najokusnejši namizni kis iz vinskega kisa.

➡ Zahtevajte ponudbo! ➡

Tehnično in higijenično najmoderneje urejena kisarna v Jugoslaviji.

Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta šte. 1a, II. nadstropje.

Upokojenec

bivši skladiščnik, zmožen več jezikov in pisarniških del, išče mesta kot hišnik, skladiščnik, sluga, inkasant ali kaj sličnega. — Zahteve nizke. — Ponudbe na upravo lista pod »Vesten«.

Fižol za kuho

mešane vrste kg Din 1-75
čiste vrste kg Din 2-25

prodaja

Sever & Komp., Ljubljana.

Kolesa in šivalne stroje kupujte edino le pri

Josip Petelinc-u

znatko

Gritzner, Phönix in Adler ter posamezne dele za kolesa in stroje, pneumatike, igle Lamerr. Ljubljana, blizu Prešernovega spomenika. Pouk v voženju je brezplačen.

Na veliko!

Na malo!

- - Oglašajte v „Narodnem Dnevniku“! - -